

**PRERADA PREHRAMBENIH PROIZVODA U OKVIRU
GAZDINSTVA - PRAKSA U MAĐARSKOJ, MOGUĆNOSTI U SRBIJI**
**FOOD PRODUCT PROCESSING IN THE FRAME OF FARMING-
PRACTICE IN HUNGARY, OPPORTUNITIES IN SERBIA**

Hajnalka KOVÁCS SÁRKÁNY^a, Vilmos KOVÁCS^a

^a University of Debrecen, AGTC, Hankóczy Jenő Doctoral School of Crop, Horticulture and Food Sciences, Böszörményi út 138, 4015 Debrecen, phone: +381(0) 63460 797, +381(0) 63 580 729, e-mail: hajnalka.kovac@gmail.com, vilmos.kovac@gmail.com

Cite this article: Kovács Sárkány, H., Kovács, V. (2015). Prerada prehrambenih proizvoda u okviru gazdinstva - praksa u Mađarskoj, mogućnosti u Srbiji. *Deturope*, 7, 1: 110-119

Abstract

Food product processing in the frame of farming in legal aspect does not precisely defined in Serbia. In this study is introduced Hungarian agricultural product processing in registered farms/households, and then analyzed the legislations in Republic of Serbia related to this issue. As a result of study, the authors recommended some possible steps for regulation of this domain.

Keywords: primary producer, production within the household, traceability.

Apstrakt

Prerada poljoprivrednih proizvoda u okviru poljoprivrednog gazdinstva u Sbjii u pravnom smislu nije precizno definisana. U ovom radu predstavljena je praksa prerade poljopivrednih proizvoda u Mađarskoj u okviru domaćinstva i analizirani su zakonski propisi Republike Srbije koji se odnose na ove mogućnosti. Kao rezultat rada autori su predložili moguće korake koji mogu pomoći u regulisanju ove oblasti.

Ključne reči: Tradicionalni proizvođač, proizvodnja u okviru domaćinstva, sledljivost

UVOD

U poslednje vreme se sve više posvećuje pažnja specifičnim prehrambenim proizvodima karakterističnim za određeno podneblje. Osnovno pitanje u Srbiji je koji proizvodi i na koji način se mogu prerađivati u okviru poljoprivrednog gazdinstva, da bi se mogli prodavati na tržištu. Za upoređivanja koristiće se iskustva iz Mađarske gde registrovani poljoprivredni proizvođači, imaju pravo da prerađuju i puštaju u promet proizvode koji potiču iz sopstvene proizvodnje.

CILJ RADA

Cilj rada je analiza zakonskih odredaba vezanih za proizvodnju prehrambenih proizvoda u okviru domaćinstva. Analizama zakonskih odredaba Mađarske želimo da damo uvid u praksu Mađarske. Takođe, želimo da predstavimo zakonske propise iz 2014. godine koji su na snazi u Republici Srbiji i koji se odnose na preradu poljoprivrednih proizvoda u okviru domaćinstva. Kao zaključak ovog rada, daćemo sugestije za mogućnosti prerade poljoprivrednih proizvoda, koje ne bi otežavale proizvodnju proizvođačima, bile bi lako primenjive, a u mnogome bi pomogle nadležnim institucijama u toku kontrole i oporezivanja delatnosti.

REZULTATI RADA I DISKUSIJA

Zakonski okvir u Mađarskoj

Legitimacija i pravila za dozvolu za prodaju

Svaki poljoprivredni proizvođač u Mađarskoj, ukoliko želi da svoje primarne proizvode ili prerađevine tih proizvoda prodaje potrošačima, mora da poseduje važeću, takozvanu Poljoprivrednu legitimaciju - "Őstermelői igazolvány".

Da bi dobio legitimaciju, poljoprivredni proizvođač/poljoprivredno gazdinstvo treba da se registruje kod Nacionalne Agrarnoekonomske Komore (Nemzeti Agrárgazdasági Kamara) na osnovu Zakona o Mađarskoj komori za agrar, prehrambeno ekonomsku oblast i za ruralni razvoj (2012. évi CXXVI. Törvény). Članstvo u komori je obaveza i za organizacije-kompanije koje se bave proizvodnjom ili preradom poljoprivrednih proizvoda. Ukoliko je ovakva organizacija već član neke druge komore, na primer, Veterinarske komore ili Komore za Zaštitu bilja, nije u obavezi da bude i član pomenute komore.

Proizvođačima poljoprivrednih proizvoda i proizvoda izrađenih u okviru domaćinstva se izdaje Poljoprivredna legitimacija na osnovu odredaba Regulative Vlade o Poljoprivrednim legitimacijama (228/1996. (XII. 26.)). Svakom tradicionalnom proizvođaču dodeljuje se jedinstveni registracioni broj. Legitimacija se izdaje na maksimalno tri godine, a na zahtev poljoprivrednog proizvođača, s tim, da se za svaku godinu posebno izdaje formular - dodatak legitimaciji, u kom se vodi evidencija o prihodima gazdinstva.

Na osnovu Zakona o ličnom dohotku građana (1995. évi CXVII. törvény), svaki poljoprivredni proizvođač i prerađivač u domaćinstvu (u daljem tekstu tradicionalni

proizvođač), je u obavezi da prilikom prodaje proizvoda, kupcu izda priznanicu. Izdavanje priznanice se strogo kontroliše od strane Nacionalne uprave za oporezivanje i carinjenje. Prihod ispod 600.000 HUF (cca. 2.000,00 EUR) se ne oporezuje. Poljoprivredno gazdinstvo, čiji su članovi supružnici, od kojih je jedno u radnom odnosu kod drugogog poslodavca, ima pravo na dodatni prihod od 600.000 HUF koji se ne oporezuje. Pravo na Poljoprivrednu legitimaciju imaju samo oni članovi domaćinstva koji su u direktnoj rodbinskoj vezi (otac, majka, sin, ćerka) i imaju istu adresu stanovanja.

Ukoliko poljoprivredni proizvođač nema stalno zaposlenje, poljoprivredna proizvodnja se automatski tretira kao glavna delatnost i tada plaća doprinose. Obaveza plaćanja doprinosa odnosi se i na članove gazdinstva koji su upisani na Legitimaciji gazdinstva pri registraciji, a nisu u radnom odnosu (izuzev penzionera). Pravo da prodaju proizvode imaju samo oni članovi gazdinstva koji su upisani u Legitimaciji gazdinstva.

Svake godine tradiciionalni proizvođači moraju prijaviti komori svoje prihode. Predstavnik komore pregledava dodatak legitimaciji i na osnovu visine neto prihoda određuje naknadu za komoru. Minimalan iznos je 2.000 HUF (cca. 6,5 EUR) koji se plaća ako neto prihod tradiciionalnog proizvođača ne prekorači 600.000 HUF. Prihode proizvođača predstavnik komore kontroliše i kod Nacionalne uprave za oporezivanje i carinjenje (Nemzeti adó- és vámhivatal).

Pravila u vezi prodaje

Prva zakonska regulativa u Mađarskoj koja se odnosi na tradicionalne proizvođače datira iz 2006. godine: Regulativa 14/2006. (II. 16.) o uslovima proizvodnje, prerade i prodaje proizvoda proizvedenih na gazdinstvu. Uzimajući u obzir zahteve potrošača i na inicijativu pedeset i dve nevladine organizacije ova regulativa pod oznakom "52/2010. (IV. 30.) FVM" je izmenjena 2010. godine. Izdata je još jedna regulativa, koja definiše uslove vezane za proizvodnju i prodju u okviru domaćinstva. Ova regulativa (4/2010. (VII.5.) VM) sadrži detalje u vezi poslovanja tradicionalnih proizvođača.

Regulative se temelje na Zakonu o snabdevačkom lancu hrane i službenom nadzoru u kom je predviđeno objedinjeno osnivanje i organizovanje kontrole lanca ishrane. U uredbi 52/2010 (IV. 30.) FVM predviđena su detaljna pravila koja se odnose na tradicionalne proizvođače.

(4/2010. (VII.5.) VM) Tradicionalnim proizvođačima se smatraju ona lica, koja neposredno prodavaju proizvode koje su sami proizveli ili sakupili u krugu od 40 km od

mesta gazdinstva. Kupci mogu biti svi potrošači, uključujući maloprodajne i ugostiteljske objekte.

Proizvode biljnog porekla i med, tradicionalni proizvođač ima pravo da prodaje na sopstvenom gazdinstvu, na celoj teritoriji Mađarske na pijacama, vašarima, i na svim odobrenim privremenim mestima za maloprodaju.

Proizvode animalnog porekla tradicionalni proizvođač ima pravo da prodaje na sopstvenom gazdinstvu, u Budimpešti i na pijacama, vašarima, i na svim odobrenim privremenim mestima za maloprodaju u krugu udaljenom 40 km od mesta gazdinstva. Proizvođač mora posedovati Veterinarsko uverenje kojim se potvrđuje adekvatno zdravstveno stanje životinja. Pregled mesa od strane nadležnog lica je obavezan, ukoliko se meso ne prodaje direktno sa gazdinstva, nego se njime snabdeva ugostiteljski objekat ili maloprodaja.

Sveže meso mora da potiče od životinja iz sopstvenog stada, da životinje budu zaklane na klanici koja je odobrena od strane nadležnih tela. Ovakvo meso moguće je prodavati isključivo na gazdinstvu. Klanje pilića i kunića može se vršiti i na gazdinstvu, ali je potrebno obavestiti nadležno telo.

Kontrola proizvodnje proizvoda animalnog porekla kao i proizvoda biljnog porekla se vrši na osnovu procene rizika. Prerađivači proizvoda animalnog porekla mogu da očekuju godišnju kontrolu od strane inspeksijskih organa.

Regulativa određuje maksimalne količine proizvoda koje tradicionalni proizvođač može da prodaje. U nastavku izdvajamo primere:

- nedeljno šest, a godišnje maksimalno 72 komada svinja, ovaca, koza
- nedeljno maksimalno 200 kokošaka, 100 ćuraka
- može proizvesti nedeljno 70 kg, a godišnje 2600 kg prerađevina od mesa
- nedeljno 200 litara mleka
- godišnje 20 000 kg proizvoda biljnog porekla
- nedeljno 150, a godišnje 5200 kg termički obrađenih proizvoda biljnog porekla.

Tradicionalni proizvođač ima pravo i da pruža usluge i to dimljenje, sušenje, mlevenje mesa, pripremanje hleba, ceđenje ulja, ceđenje i pasterizacija sokova, itd.

Pored obaveznog primenjivanja sistema sledljivosti proizvoda, tradicionalni proizvođači, za prerađevine, moraju izraditi specifikacije proizvoda. Pored toga moraju voditi evidenciju o proizvedenoj količini, datumu proizvodnje i o tome gde i koliko je prodato tog proizvoda. Ova evidencija mora da bude na mestu prodaje i čuva se dve godine.

Ukoliko se proizvod prodaje zapakovan, u tom slučaju proizvod mora da je označen deklaracijom. Na deklaraciji pored podataka o imenu tradicionalnog proizvođača, adrese, naziva proizvoda, roka trajanja, temperature skladištenja, ukoliko je to primenjivo i težini, moraju da budu i navedene sve odredbe pravilnika o deklarisanju ukoliko se proizvod prodaje u maloprodajnim objektima.

Regulativa određuje i bliže uslove vezane za uslove proizvodnje.

Zakonske regulative u Srbiji

Slika u vezi zakonskih regulativa u Srbiji nije jednoznačna. Poljoprivredni proizvođači upisuju se u Registar poljoprivrednih gazdinstava, na osnovu Pravilnika o upisu u registar poljoprivrednih gazdinstava i obnovi registracije, kao i o uslovima za pasivan status poljoprivrednog gazdinstava (2013), (registracija nije obavezna), međutim prilikom godišnje registracije upisuje se i vodi se samo evidencija o vrsti biljnih kultura i o vrsti stočnog fonda.

Fizičko lice upisano u Registar poljoprivrednih gazdinstava shodno odredbama Uredbe o registru poljoprivrednih gazdinstava (2008) automatski postaje upisano u Centralni registar.

Nije precizno definisano da li, šta i gde mogu prodavati registrovani poljoprivredni proizvođači primarnih proizvoda i/ili njihovih prerađevina.

U definisanju ove problematike pomažu pravilnici koji se odnose na pijačnu prodaju.

U Pravilniku o bližim uslovima koji obezbeđuju higijensko postupanje sa životnim namirnicama i mogućnost zdravstvenog nadzora nad prometom van prostorija određenih za prodaju (1976) koji je na snazi od 1976. Godine, definisano je da na pijačnim tezgama pored prodaje voća i povrća, mleka i mlečnih proizvoda, jaja i meda, prodaje se i testenina. U Pravilniku o minimalnim tehničkim uslovima za obavljanje prometa robe i vršenje usluga u prometu roba (1996) definisano je da "na zelenim pijacama, na otvorenim pijačnim tezgama i sličnim objektima obavlja se promet na malo: poljoprivredno-prehrambenih proizvoda (svežeg i sušenog voća, povrća, šumskih plodova i jaja)".

Pijace kao prostor za prodaju proizvoda prepoznaje i Pravilnik o veterinarsko-sanitarnim uslovima u objektima za prodaju proizvoda životinjskog porekla van poslovnih prostorija (1994). Pod objektima za prodaju proizvoda životinjskog porekla, smatraju se stalni objekti na pijacama i privremeni objekti na vašarima, ulicama, izletištima i sl.

Po Zakonu o trgovini (2010), pijačna prodaja obuhvata prodaju robe naročito na tezgama, boksovima ili posebnim prodajnim objektima i to svežih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda i proizvoda domaće radinosti i zanatskih proizvoda. Zakon ne specificira šta se podrazumeva pod proizvodima domaće radinosti i zanatskih proizvoda, ali daje definiciju proizvođača: "proizvođač je pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice koje izrađuje proizvod ili se u tom svojstvu predstavlja stavljanjem na proizvod svog poslovnog imena, imena ili naziva, žiga ili druge prepoznatljive oznake ili načina". Pored uslova za prodaju potrebno je uzeti u obzir i regulative vezane za bezbednost i sledljivost hrane.

U Pravilniku o uslovima higijene hrane (2010 - primenjuje se od juna 2011. godine) bliže se propisuju uslovi higijene hrane za sve subjekte u poslovanju hranom u svim fazama proizvodnje, prerade i prometa hrane koji su pod njihovom kontrolom uključujući i propise vezane za objekat. Ipak, odredbe pravilnika ne primenjuju se na: "direktno snabdevanje malim količinama primarnih proizvoda kojima proizvođač snabdeva krajnjeg potrošača ili lokalni objekat u maloprodaji koji direktno snabdeva krajnjeg potrošača". Pravilnik se poziva na poseban propis, koji se odnosi na ove slučajeve, a koji još nije izdat.

Nadležni organ za kontrolu je Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine, odnosno Ministarstvo zdravlja Republike Srbije.

Zakonom o bezbednosti hrane (2009) uređuju se opšti uslovi za bezbednost hrane i hrane za životinje, obaveze i odgovornosti subjekata u poslovanju hranom i stočnom hranom, sistem brzog obaveštavanja i uzbunjivanja, hitne mere i upravljanje kriznim situacijama, higijena i kvalitet hrane i hrane za životinje. Odredbe ovog zakona se ne odnose na primarnu proizvodnju hrane, pripremu, rukovanje, odnosno skladištenje hrane za potrebe sopstvenog domaćinstva, kao i na hranu za životinje koje ne služe za proizvodnju hrane. To bi značilo da se odnosi na proizvodnju hrane koju vrši tradicionalni proizvođač.

Zakon o veterinarstvu (2009) jasno određuje sledeće: "Izvan odobrene klanice može da se obavlja i klanje svinja, ovaca, koza, živine i kunića ako su namenjeni za upotrebu u domaćinstvu. Fizičko lice koje proizvodi mleko i proizvode od mleka u domaćinstvu koji su namenjeni za javnu potrošnju mogu da se prodaju na mestu proizvodnje ili pijacama samo ako potiču iz objekata koji su upisani u Registar objekata, odnosno u Registar odobrenih objekata."

Trenutnu situaciju u Srbiji najbolje predstavlja "Pijačni red" Grada Kragujevca (Odluka o pijacama, 1998) u kom se dozvoljava prodaja na tezgama primarnih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda, u paviljonima za prodaju mlečnih proizvoda i to: mlečni

proizvodi (sir i kajmak), testenine, zaklana živina po zakonom propisanim uslovima, sušeni mesni proizvodi i prerađevine od mesa sa uverenjem o transportu i deklaracijom.

"Poljoprivredno-prehrambene proizvode na tezgama na zelenim pijacama mogu prodavati individualni poljoprivredni proizvođači i članovi porodičnog domaćinstva. Konzumna jaja, mogu prodavati lica koja poseduju, važeću sanitarnu knjižicu, ovlašćenje za prodaju, validne deklaracije, važeću analizu, transportni list (u slučaju da dolaze iz druge opštine), ukoliko se prodaju tuđi proizvodi moraju imati registrovan STR (Samostalna trgovinska radnja).

Mlečne proizvode (sir i kajmak) mogu prodavati individualni poljoprivredni proizvođači, uz dokaz da se bave proizvodnjom. Prodaja mlečnih proizvoda vrši se iz rashladnih vitrina u paviljonima za prodaju mlečnih proizvoda. Prodavci mlečnih proizvoda su obavezni da poseduju mlečnu kartu, sanitarnu knjižicu, rešenje o registrovanom objektu, transportni list (ukoliko dolaze iz druge opštine) radnu uniformu (beli mantil ili bluzu, kecelju, narukvice, kapu ili maramu).

Hleb i peciva, meso i mesne prerađevine, mleko i mlečne proizvode, testenine mogu prodavati preduzetnici (pravna lica) i to na prostorima namenjenim za ovu vrstu prodaje (lokali, adaptirana pijačna mesta), uz priloženo rešenje o registraciji Preduzeća ili STR-a. Poljoprivredno-prehrambeni proizvodi koji se prodaju na pijačnim tezgama, namenjeni ljudskoj ishrani prodaju se, po pravilu u neprerađenom stanju."

Preuzimanjem evropskih regulativa izdat je Pravilnik o veterinarsko-sanitarnim uslovima, odnosno opštim i posebnim uslovima za higijenu hrane životinjskog porekla, kao i o uslovima higijene hrane životinjskog porekla (2011) u kojem se propisuju bliži veterinarsko-sanitarni uslovi, koji moraju da ispunjavaju objekti u kojima se obavlja delatnost klanja životinja. Ovaj pravilnik prepoznaje objekat na gazdinstvu za proizvodnju mleka i kolostruma; određuje i uslove u pogledu higijene klanja na gazdinstvu.

ZAKLJUČAK

Prerada poljoprivrednih proizvoda u okviru registrovanog gazdinstva omogućena je u Mađarskoj ukoliko prerađivač zadovoljava minimalne higijenske zahteve. Praksa iz Mađarske može nam služiti kao dobar primer.

Prerada poljoprivrednih proizvoda u okviru registrovanog domaćinstva u Srbiji još nije dovoljno pravno precizirana. Kao prvi i osnovni korak, pored formiranja odgovarajućih zakonskih odredaba, potrebna je evidencija onih poljoprivrednih gazdinstva na kojima se

vrši prerada poljoprivrednih proizvoda. To bi se moglo uraditi prilikom registracije poljoprivrednog gazdinstva. Kontrola od strane inspekcijskih organa mogla bi da se vrši i na mestu prodaje. Sa ovim potezom i nadležna tela imala bi uvid u trenutnu situaciju.

Svakako potrebno je formirati zakonske odredbe vezane za uslove proizvodnje u okviru registrovanog poljoprivrednog gazdinstva. Kao rezultat ovog postupka pojaviće se i potreba inspekcijske kontrole ovih proizvoda.

Takođe potrebno je definisanje poreskih obaveza ovih proizvođača. Uvođenjem obaveznog izdavanja priznanica na pijacaman i na svim ostalim mestima prodaje inspekcija bi imala uvid u sledljivost, u količine i u vrste prodate robe. Smatramo da bez stroge kontrole izdavanja priznanica sistem ne bi funkcionisao.

SUMMARY

The household food processing laws and requirements are confirmed by appropriate legislations in Hungary. In order to someone to be qualified for food sale in the frame of household farming, it has to possess „Primary producer license“. The license could be acquired through the registration process at the National Chamber of Agriculture. With this the producer will be become the member of the National Chamber of Agriculture, which involves yearly members' fee what should be paid. The Primary producer license is issued for 3 years at most, but the inserts are issued on yearly basis related to it, so the producer has to record its incomes of the farm, on the basis of issued receipts. The receipts issued are controlled by the National Tax and Custom House. The farm should not have to pay taxes on income under 2,000 EUR. Facilitating both the husband and the wife may register themselves as members of the farm, as long as they permanent employees. In this case they have to pay tax on income above 4,000 EUR. As the representatives of the farm in the sale outlets only relatives of the registered farm owner with the same address are allowed to present. As long as the farm owner is unemployed, so the farming will be its main activity automatically by the farm registration, therefore compulsory contributions should be paid.

The Chamber membership fee is determined in accordance with the income of the farm on the basis of insert data. The minimal membership fee is 6.5 EUR.

The farms or estates their products entitled to vend typically in Budapest and at most 40 km radius from the resident.

Actual legislations exactly determined such quantities, which registered farms are allowed to produce on weekly or yearly level. Authority can trace the vended quantities according to the insert data.

The legislations are not unequivocal in Serbia related to the household processing of the agricultural products; the legislations just tangentially mentioned the range of these products. These legislations are mostly concerns on the market, on food safety and on veterinary. The milk products household processing make an exception from this, since this issue is regulated by law. There is a need for full law regulation related to the household food processing in Serbia.

Practice from Hungary might be served as a good example.

As a first and basic step, besides forming of the appropriate legislations, it is necessary to acquire recordings related to such agricultural farms on which perform processing of agricultural products. This could be done during the registration process of the agricultural farms. Control by the inspection authority would be placed at sale outlets. Owing to this move, authority would be had insight into the current situation.

Also, there is a need to define tax liability for these manufacturers. Owing to the introduction of mandatory issuance of receipts on the marketplaces and all other places of vending, inspection would be had insight into traceability, into the amount and type of sold products. Of course, without strict control, the issuance of receipts system would not be working.

LITERATURA

- 14/2006. (II. 16.) FVM-EüM-ICsSzEM együttes rendelet a kistermelői élelmiszer-termelés, -előállítás és -értékesítés feltételeiről - Objedinjena regulativa o uslovima proizvodnje, prerade i prodaje proizvoda izrađenim u od strane tradicioinalnih proizvođača
1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról- Zakon o ličnom dohotku
2008. évi XLVI. törvény az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről- Zakon o lancu hrane i službenom nadzoru
2012. évi CXXVI. Törvény a Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamaráról-Zakon o Mađarskoj agrarno, prehrambeno ekonomskoj i komri za ruralni razvoj
- 228/1996. (XII. 26.) Kormány rendelet a mezőgazdasági őstermelői igazolványról- Regulativa Vlade o Poljoprivrednim legitimacijama
- 4/2010 (VII.5) VM rendelet a kistermelői élelmiszer-termelés, -előállítás és -értékesítés feltételeiről- Regulativa o uslovima proizvodnje, prerade i prodaje proizvoda izrađenih od strane tradicioinalnih proizvođača
- 52/2010 (IV.30.) FVM rendelet a kistermelői élelmiszer-termelés, -előállítás és -értékesítés feltételeiről- Regulativa o uslovima proizvodnje, prerade i prodaje proizvoda izrađenih od strane tradicioinalnih proizvođača
- Odluka o pijacama ("Sl.list Grada Kragujevca" br.4/98, 2/99, 35/08 i 5/09) član 45 stav 2 tačka 15 i član 73 Statuta Preduzeća, Upravni odbor JKP "Gradske tržnice", na sednici održanoj dana 28. 04. 2010. godine, Pijačni red, <http://www.trznicekg.rs/PDF%20documents/Pijacni%20red.pdf> Pristupljeno: 06.07.2014.
- Pravilnik o upisu u registar poljoprivrednih gazdinstava i obnovi registracije, kao i o uslovima za pasivan status poljoprivrednog gazdinstva ("Sl. glasnik RS", br. 17/2013)
- Pravilnik o minimalnim tehničkim uslovima za obavljanje prometa robe i vršenje usluga u prometu robe ("Sl. glasnik RS", br. 47/96, 22/97, 6/99, 99/2005, 100/2007, 98/2009 i 62/2011 - dr. pravilnik)
- Pravilnik o bližim uslovima koji obezbeđuju higijensko postupanje sa životnim namirnicama i mogućnost zdravstvenog nadzora nad prometom van prostorija određenih za prodaju ("Sl. glasnik SRS", br. 25/76)
- Pravilnik o veterinarsko-sanitarnim uslovima u objektima za prodaju proizvoda životinjskog porekla van poslovnih prostorija ("Sl. glasnik RS", br. 22/94)
- Pravilnik o uslovima higijene hrane ("Sl. glasnik RS", br. 73/2010) (primennjuje se od juna 2011. godine.)
- Pravilnik o veterinarsko-sanitarnim uslovima, odnosno opštim i posebnim uslovima za higijenu hrane životinjskog porekla, kao i o uslovima higijene hrane životinjskog porekla ("Sl. glasnik RS", br. 25/2011 i 27/2014)
- Tájékoztató a kistermelők élelmiszer-előállítással kapcsolatos lehetőségeiről- Informator za tradicionalne proizvođače o mogućnostima prerade hrane. <http://elelmiszerlanc.kormany.hu/download/3/7e/50000/Kistermel%C5%91i%20t%C3%A1j%C3%A9koztat%C3%B3%202013.pdf> Pristupljeno:06.07. 2014.
- Uredba o registru poljoprivrednih gazdinstava ("Službeni glasnik RS", br. 119/08, 21/09 i 36/09)
- Zakon o bezbednosti hrane ("Sl. glasnik RS", br. 41/2009)

Zakon o trgovini ("Sl. glasnik RS", br. 53/2010 i 10/2013)

Zakon o veterinarstvu ("Sl. glasnik RS", br. 91/2005, 30/2010 i 93/2012)